

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЯ ДЕЗАДАПТАЦІЇ З ОСНОВАМИ ДІАГНОСТИКИ ТА КОРЕКЦІЇ»

Ступінь вищої освіти	Магістр
Освітньо-професійна програма	«Психологія»
Факультет	Педагогічний
Кафедра	Психології
Семестр	3
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська

Викладач	канд.психол.н., доц. Терновик Наталія Анатоліївна
Контактна інформація	nato4ka66@ukr.net

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Навчальна дисципліна «Психологія дезадаптації з основами діагностики та корекції» буде корисна майбутнім психологам, які прагнуть оволодіти рівнем психологічної культури з питань впровадження новітніх досягнень психології у практику навчання і виховання молодого покоління, забезпечення нормального, здорового розвитку особистості, формування знань, умінь, психологічної готовності до діагностико-корекційної роботи з дезадапованими особистостями.. Основними перевагами дисципліни є практична спрямованість та формування у студентів систематизованих психолого-педагогічних уявлень, теоретичних знань і практичних умінь здійснювати психологічний супровід щодо дезадаптаційних процесів. При викладанні дисципліни активно застосовуються ситуаційні завдання, кейси, тренінгові вправи, ділові ігри, презентації, методики психодіагностики, корекційні програми тощо.
Мета та цілі	Вивчення цієї дисципліни дає можливість студенту розвивати професійне мислення, надавати допомогу в осмисленні ключових явищ психології дезадаптації та її основних характеристик. Ознайомлення з широким спектром психологічних понять дисципліни дасть можливість студентам формувати вміння застосовувати механізми навчальних і виховних впливів, сприяти самовихованню, самоосвіті та саморозвитку суб'єктів освітньої діяльності. Знання, здобуті при вивченні курсу є підґрунтям для подальшої поглибленої фахової спеціалізації практичних психологів.

<p>Результати навчання</p> <p>Soft skills: соціально-психологічні аспекти професійної компетентності, що відповідають заявленим цілям програми</p>	<p>Знати та розуміти основні аспекти психології дезадаптації з послідуочим використанням їх в професійній діяльності. Засвоїти стратегії та методи діагностичної та корекційної роботи. Здатність аналізувати різні змістові компоненти психолого-педагогічної взаємодії, оцінювати їх з точки зору розвивальних ефектів та доцільності форм організації, спілкування, методичного забезпечення. Вміння забезпечувати психолого-педагогічний супровід особистості в складних ситуаціях розвитку, моделювати та модифікувати контекст взаємодії, спрямовувати його на реалізацію педагогічних цілей.</p> <p>Застосування основних принципів, методів діагностико-корекційної роботи з дезадаптованими особистостями. Підвищення своїх професійних вмінь на основі систематичної роботи з науковою літературою та вивчення здобутків науки на сучасному етапі її розвитку.</p>
<p>Пререквізити</p>	<p>Базові знання з дисциплін: «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Основи психологічного консультування», «Педагогічна психологія».</p>

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
<p>1.. Особливості та сутність психологічної дезадаптації.</p>	<p>Соціально-психологічна дезадаптація. Дезадаптованість. Причини шкільної дезадаптації. Шляхи та засоби подолання дезадаптації дітей та молоді.</p>	<p>Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, реферат «Причини шкільної дезадаптації».</p>
<p>2. Причини та наслідки психологічної дезадаптації</p>	<p>Психологічна дезадаптація особистості та її причини. Попередження і подолання психологічної дезадаптації.</p>	<p>Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, опрацювання методики «Анкета для оцінювання рівня шкільної мотивації й адаптації Н. Лусканової»</p>
<p>3. Психологічні особливості шкільної дезадаптації</p>	<p>Психологічна сутність шкільної дезадаптації. Попередження шкільної дезадаптації.</p>	<p>Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, опрацювання методики «Тест «Тривожність» (Р.Темл, М. Доркі, В. Амен)», «Тест «Будиночок» (за Н.Й.Гуткіною)»; психологічні есе на тему: «Попередження шкільної дезадаптації».</p>

<p>4. Соціально-педагогічна робота по подоланню різних форм психологічної дезадаптації підлітків та молоді.</p>	<p>Важковиховуваність як передумова виникнення відхилень у поведінці підлітків. Організація психологічної роботи з важковиховуваними та девіантними підлітками.</p>	<p>Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, Реферат / презентація «Виникнення відхилень у поведінці підлітків».</p>
<p>5. Девіантна поведінка як порушення соціальних норм та наслідки психологічної дезадаптації</p>	<p>Поняття девіації. Предмет та об'єкт соціальної девіації. Основні концепції девіантної поведінки. Причини виникнення девіантної поведінки та шляхи її подолання.</p>	<p>Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, психологічне есе на тему: «Причини виникнення девіантної поведінки та шляхи її подолання», підготовка тренінгового заняття по роботі із корекцією девіантної поведінки.</p>
<p>6. Проблема соціально-психологічної дезадаптації дітей з особливими потребами</p>	<p>Психологічна сутність соціально-дезадаптивної поведінки особистості з особливими потребами. Організація процесу психічної адаптації.</p>	<p>Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, опрацювання методики «Опитувальник для визначення рівня адаптації дитини до школи (Л.М. Ковальова, Н.Н. Тарасенко)»</p>
<p>7. Психологічна дезадаптація особистості в умовах сучасного суспільства та її роль у суїцидальній поведінки</p>	<p>Причини суїцидальної поведінки: соціальні і асоціальні чинники. Категорії самогубців. Фази і типи самогубств. Профілактика суїциду. Міфи про суїцид.</p>	<p>Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, Реферат / презентація «Причини суїцидальної поведінки».</p>
<p>8. Проблема психологічної дезадаптації дітей молодшого шкільного віку: форми прояву і причини виникнення</p>	<p>Особливості психологічної дезадаптації дітей молодшого шкільного віку. Профілактика психологічної дезадаптації першокласників.</p>	<p>Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, опрацювання методики «Будиночки (О.А. Орехова)», «Школа звірів (Вьюнова Н.І., Гайдар К.М)»</p>
<p>9. Психологічна дезадаптація учасників бойових дій та особливості її</p>	<p>Психологічні особливості дезадаптації учасників бойових дій. Психопрофілактика дезадаптації в учасників бойових.</p>	<p>Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, Реферат / презентація «Психологічні особливості</p>

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Бабадагли, С. М. Гордієвич [та ін.] // Соціальна педіатрія. – 2001. – № 1. – С. 343-347.
Войцех В. Ф., Гальцев Е. В. Нарушение адаптации и суицидальное поведение у молодежи // Социальная и клиническая психиатрия. 2009. Т. 19. № 2. С. 17—25.
2. Гилемханова Э. Н., Грязнов А. Н., Шулаев А. В. Новый социально-психологический подход к рассмотрению адаптации // Неврологический вестник. Журнал им. В. М. Бехтерева. 2010. вып. 2. С. 33—37.
3. Дмитриева М. А. Психологические факторы профессиональной адаптации // Психологические основы профессиональной деятельности : хрестоматия / сост. Бодров В. А. Москва : ПЕР СЭ ; Логос, 2007. С. 723—730.
4. Исаева Е. Р. Механизмы психологической адаптации личности: современные подходы к исследованию копинга и психологической защиты // Вестник СПбГУ. Серия 12. Социология. 2008. №2.
5. Корехова М. В., Соловьев А. Г., Новикова И. А. Профилактика психологической дезадаптации сотрудников ОВД // Психопедагогика в правоохранительных органах. 2012. № 1 (48).
6. Краснова В. В., Холмогорова А. Б. Социальная тревожность и студенческая дезадаптация // Психологическая наука и образование : Электронный журнал. 2011. № 1. 15 с. URL: http://psyedu.ru/files/articles/psyedu_ru_2011_1_2060.pdf
7. Каргин А. М., Холмогорова А. Б., Войцех В. Ф. Личностные факторы суицидального поведения у пациентов кризисного стационара, совершивших суицидальные попытки // Социальная и клиническая психиатрия. 2009. Т. 19. № 4.
8. Касаткина Н. Э., Семенкова Т. Н. Проблема адаптации студентов вуза к процессам обучения и сохранения здоровья // Вестник Кемеровского государственного университета культуры и искусств. 2012. № 18.
9. Конева О. Б. Социально-психологические аспекты дезадаптации личности // Вестник Челябинского государственного университета. 2012. № 19 (273).
10. Луговых Т. А. Диагностика адаптации первоклассников к школе [Электронный ресурс] / Т. А. Луговых // Фестиваль педагогических идей «Открытый урок». – Режим доступа: <http://festival.1september.ru/articles/511644/>
11. Майсак Н. В., Яковец Д. А. Социальная фрустрация как условие дезадаптации и предиктор девиантности специалиста // Фундаментальные исследования : Электронный научный журнал. 2013. № 10-8. С. 1830—1837. URL : <http://www.rae.ru/fs/pdf/2013/10-8/32673.pdf>
12. Маклаков А. Г. Личностный адаптационный потенциал: его мобилизация

- и прогнозирование в экстремальных условиях // Психологический журнал. 2001. Т. 22. № 1. С. 16—24.
13. Марінушкіна О. Діагностика шкільної дезадаптації дітей молодшого шкільного віку // Діагностичний інструментарій психолога / Упор. Т. Гончаренко. — К.: Шкільний світ, 2008.
 14. Модель стресс-уязвимости и развитие суицидального процесса // Напрасная смерть: причины и профилактика самоубийств / под ред. проф. Дануты Вассерман ; пер. Е. Ройне. Москва : Смысл, 2005. 310 с.
 15. Молодцова Т. Д. Основные виды и типы подростковой дезадаптации // «Концепт»: Научно-методический электронный журнал. 2013. № 5 (21). С. 51—55. URL: <http://e-koncept.ru/2013/13099.htm>.
 16. Молодцова Т. Д. Роль педагогической поддержки в преодолении дезадаптации подростков // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. 2012. № 5.
 17. Мороденко Е. В. Социально-психологическая адаптация и дезадаптация в процессе социализации личности // Вестник Томского гос. пед. ун-та. 2009. № 8. С. 108—111.
 18. Налчаджян А. А. Психологическая адаптация. Механизмы и стратегии. 2-е изд., перераб. и доп. Москва : Эксмо, 2010. 368 с.
 19. Особливості показників адаптації дітей в залежності від віку / І. Б. Єршова, Т. Ф. Осипова, В.С. Косенко [та ін.] // Український медичний альманах. – 2006. – Том 9. – С. 52-54
 20. Посохова С. Т. Психология адаптирующейся личности: субъективный подход : дис. на соискание уч. степени д-ра псих. наук. СПб., 2001.
 21. Психологические факторы эмоциональной дезадаптации у студентов / [Холмогорова А. Б., Гаранян Н. Г., Евдокимова Я. Г. и др.] // Вопросы психологии. 2009. Т. 3. С. 16—26.
 22. Самохвалов В. П. Психиатрия : учебное пособие для студентов медицинских вузов. Ростов н/Д. : Феникс. 2002.
 23. Социальная фрустрация как условие дезадаптации и предиктор девиантности специалиста // Фундаментальные исследования : Электронный научный журнал. 2013. № 10-8. С. 1830—1837. URL : <http://www.rae.ru/fs/pdf/2013/10-8/32673.pdf>
 24. Шкільна дезадаптація: нові підходи до медико-педагогічної реабілітації / В. І. Козявкін, М. О.
 25. Agazio J., Goodman P., Padden D. L. Chapter 6: impact of deployment on military families. Annu Rev Nursing Res. 2014; 32(1):109—133.
 26. Anxious solitude across contexts: girls' interactions with familiar and unfamiliar peers / [Gazelle H., Putallaz M., Li Y., et al.] // Child Dev. 2005. 76, 227—246. 10.1111/j.1467-8624.2005.00841.x
 27. Gest S. D., Rodkin P. C. Teaching practices and elementary classroom peer ecologies // J. Appl. Dev. Psychol. 2011. 32, 288—296. 10.1016/j.appdev.2011.02.004
 28. Hughes J. N., Luo W., Kwok O. M., Loyd L. K. Teacher-student support,

effortful engagement, and achievement: a 3-year longitudinal study // J. Educ. Psychol. 2008 100, 1—14. 10.1037/0022-0663.100.1.1

29. Costello EJ, Foley DL, Angold A. 10-year research update review: the epidemiology of child and adolescent psychiatric disorders: II. Developmental epidemiology // J Am Acad Child Adolesc Psychiatry. 2006; 45: 8—25. doi: 10.1097/01.chi.0000184929.41423.c0.
30. Mann J. J., Waternaux C., Malone K. Toward a clinical model of suicidal behaviour in psychiatric patients // Am. J. Psychiatry. 1999. Vol. 156. P. 181—189.
31. Parental Deployment, Adolescent Academic and Social- Behavioral Maladjustment, and Parental Psychological Well-being in Military Families / [Nancy Nicosia, Elizabeth Wong, Victoria Shier et al.] // Public Health Reports. 2016. Vol. 132, Issue 1, pp. 93—105, 10.1177/0033354916679995.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль	20
Самостійна робота над курсом	20
Індивідуальна науково-дослідна робота	20
Підсумковий контроль– залік	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни